

Redacțiunea Administrativă
Tipografie:
BRĂȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrierile nestrănute au se primum.
Macuscarie nu se scriu.
Biroul de administrație:
Brașov, piața mare Nr. 22
Inserate mai primesc în Viena
Eduard Moser, Haasenstein & Vogler
(Otto Moser), scrie Schick, Adolf
Bermel, M. Dukes, A. Oppel, J. Dom-
wald în Brașov: A. V. Gold-
berger An der Haupt-Eckstein Bernat;
în Frankfurt: G. L. Damb; în Ham-
burg: A. Steiner.
Prețul inserțiilor: o seriă
garnondă pe o coloană 3 or.
și 50 or. umbru pentru o pu-
blicare. Publicarile mai dese
după tarife și învoiașă.
Reclame pe pagina III-a o
sereșă 10 or. v. a. seu 50 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LIV.

„Gazeta” este în fiecare zi.
Abonamente pentru Austrii Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase
luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piațamare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 or. Cu dusul în
casă: pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un esemplar 5 or. v. a. seu
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 47.

Brașov, Joi 28 Februarie (12 Martie)

1891.

Cestiunea Kișdedovurilor în camera magnaților.

Cinci ore întregi au jertfit magnații unguiri pentru a delibera asupra faimosului proiect de lege, care de luni de zile neliniștește și ține în agitație partea cea mai mare a locuitorilor Ardélului și ai Țerii unguresci.

A fost o rară și deosebită încordare din partea membrilor primei camere unguresci, căci de obicei proiectele de lege, ce vin de la camera deputaților, nu se împărtășescu nici pe departe de așa mare atențiune. În cazul prezentu însă, față cu cestiunea Kișdedovurilor se tracta de un „triumf” alu ideei de stat și alu limbei de stat maghiare, în contra „ultraismului confesiunilor și alu naționalităților.”

„Triumful” l’au dobândit magnații, tăcendă din gură și votând în contra „ultraistilor”. De faptă lupta a decurs numai între aceștia și între guvern. Grosul magnaților a tăcutu cu demnitate și a votat cu puțină gloriă, după cum a cerut dl. Csaky.

Cu părere de rău constată foile din Pesta, că de la crearea legii de naționalitate, n’a fost în camera magnaților o dezbateră naționalistă ca acum, față cu proiectul de lege pentru Kișdedovuri.

Cele 7 voturi, ce s’au dat în contra proiectului de lege, au fost ale arhierilor noștri români și a superintendentului sas din Ardél. Ierarchia sêrbescă n’a luat de loc parte la acăstă luptă, ceea ce documentează o decadentă tristă a spiritului ei național și un mare indiferentism față cu interesele de viață ale bisericii sêrbesci.

De altmintrelea magnații s’au prezentat în număr mare și ascultătorii au fost asemenea forțe numeroși. Galerile și logele erau îndesuite de public. Toți erau

curioși să vadă, cum se va desfășura lupta Episcopilor naționalisti în contra Kișdedovurilor.

Bine sciind, cu cât interesă așteptă publicul nostru cetitor să fi informat despre decursul acestei ședințe, lăsăm să urmeze aici un raport mai amănunțit după foile din Pesta.

Președintele br. Nicolau Vay deschide ședința după 11 ore. La ordinea zilei dezbateră generală asupra proiectului de lege pentru Kișdedovuri.

Episcopul Laurențiu Schlauch a fost primul vorbitor. Elu primesc în generală proiectul, deoarece ideea, pe care se bazează, își are rădăcina în vechile tradițiuni venerabile ale bisericii catolice și decât face ore-cari observări asupra proiectului, acăsta nu-o face ca critic, ci ca un bun amic al instituțiilor în cestiune. Mulțimea intereselor confesionale și aspirațiunile prea eserate ale naționalităților, cauză în continuu în Ungaria mari greutăți, deși dă este ușor de înțeles, că și acăstă proiect a deșteptat ore-cari susceptibilități. După aceste, oratorul dice, că și densuslă doarece ca să fi considerate în asiluri dogmele catolice și să nu se lăsească printr’insele ateismul. Nu vrea să dică, că proiectul e condus de acăstă spirit, dăr la asilele de stat și comunale trebuie să se aibă în vedere, ca doriința părinților pentru cultivarea sêmțului religios la copii să fi respectată. Laudă apoi dispozițiunea proiectului privitoare la însușirea limbei maghiare și dice, că acăsta nu este o vătămă de naționalităților, căci ideea de stat maghiar trebuie să fi punctul, unde se întâlnescu toate naționalitățile. Prin urmare, deoarece proiectul este propriu de a nutri simțul de solidaritate, de a înainta consolidarea unității statului, oratorul primesc proiectul.

Cu totul alt punct de vedere repesintară următorii oratori:

Episcopul evangelic al Transilvaniei George D. Teutsch dice, că proiectul până ce a ajuns în camera magnaților a deviat într’un mod, ce îns-

piră îngrijire, de la textul original. Înainte cu 15 ani declarare categoric ministrul de culte, că micii copii vor trebui să rămână în îngrijirea familiei, și că statul nu este îndreptățit să oblige pe copiii sub 6 ani de a cerceta v’ună asilă. Acum însă asilele de copii se vor preface în institute impuse cu sila, decât părinții nu pot dovedi, că copiii sunt îndestul supraveghiați acasă. Acăstă dispozițiune este atât de neclară, încât pentru organele esecutive, ea va fi o ispită de a deveni arbitrară și volnice. Oratorul se referă la cele 41 asile de copii confesionale ale bisericii evangelică din Transilvania, a căroră activitate a fost binecuvântată și pentru copii de alte confesiuni și arată, că micii copii sași la etatea de 4 ani nu și-au însușit încă nici măcar dialectul matern; pe lângă acăsta ei trebuie să și însușescă și limba germană gramaticală, și decât acum se mai adauge și limba maghiară, atunci li-se impune copiilor o problemă nerealisabilă. Episcopul Teutsch termină referindu-se la legea naționalităților dela 1868 și declară, că datorită îi impune de a respinge proiectul de lege.

Esc. Sa Dr. Ioan Vancea, Arhiepiscop și Metropolit, dice, că instituțiunea Kișdedovurilor, pentru ca să și pătă începe activitatea, mai întâi de toate este din firea ei avisată a străbate în sanctuarul familiilor și a se amesteca în cele mai intime raporturi naturale, ce se află între părinți și fii. Prin acăsta nu numai că nu respectă în de ajuns dreptul exclusiv, ce li-s’au dat de Dumnezeu părinților față cu fiil lor, ci tinde a esercita acel drept cu desconsiderarea celor mai delicate sentimente ale părinților; decât acăsta în adevăr se va întâmpla, va deștepta în mare măsură susceptibilitatea multor părinți și va provoca cu drept cuvânt și amărăciunea lor. Acăsta însă din punctul de vedere al neatăcabilității sănții dreptului natural, al păzirei libertății conștiinței și din punctul de vedere al liniștii credincioșilor — trebuie să se încungiure în toate împrejurările, dăr mai virtos trebuie să se în-

cungiure cât mai mult în zilele noastre de astăzi.

Cumpănirea de ajuns a împrejurărilor ar pretinde în deosebi, ca înființarea de Kișdedovuri să nu fi obligatorie, ci numai facultativă și numai față cu aceia să se pună în pracsă, cari ei însiși doresc acăsta, deoarece numai în casurile acestea ar rămâne nevătămăta libertatea conștiinței și respectarea cuvințioasă a convingerii curate și numai față cu acestea s’ar pută dice: „*volenti non fit injuria!*”

După aceste oratorul trece la cestiunea confesională și arătându-și vederile sale în astă privință, dice între altele, că ar fi neîncungiurată de lipsă, ca Kișdedovurile, decât tocmai se vor înființa, în general să aibă caracter confesional și să fi puse sub conducerea și supraveghierea respectivelor autorități bisericesci, pentru ca astfel copii încă din frageda lor etate să primescă o creștere și o dezvoltare religioasă-morală în spiritul creștin și încă pe lângă folosirea limbei materne, pe care ei o cunosc și o pricep; decât însă nu s’ar procede astfel, nu numai naționalitățile nemaghiare s’ar vedea amenințate în condițiunea lor de existență, ci și bisericile lor. a căroră limbă este limba respectivelor naționalități, — precum este la noi limba română — ar fi amenințate în temeliile existenței lor, ceea ce de sigur nu ar servi nici spre liniștirea respectivilor credincioși, nici spre respectarea și păzirea legii de naționalitate; afară de aceea, numai pe lângă întrebunțarea limbei materne ar pută să fi sigură speranța, că osteneala și timpul, ce va fi a se întrebunța, se va apropia de scopul cel au și care e așteptat din partea părinților.

Kișdedovurile însă nici din punctul de vedere igienic nu stau mai pe sus de ori-ce observațiune, deoarece ele ușor pot deveni nisce propagatori ai bolilor contagioase chiar și în casul, decât fi și numai unul din copii s’ar presenta pe neobservate între ceilalți copii, infectat de o astfel de bolă.

Cumă pentru înființarea Kișdedovurilor sunt de lipsă și cheltueli con-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

5.)

Gintea latină.

(Urmare.)

Au fost popore, cari în loc să progreseze, au regresat, și adă își plângu gloria trecută, ca Iudeii țera lor la rîlul Babilonului. Nu se pōte dice acăsta despre poporele Gintei latine.

Câte revoluțiuni, câte certe religioase, resbele, vērșări de sânge, câte catastrofe neferice și fatale s’au succedat pe pământul Franciei sub Ludovic XVI, Napoleon I și III, în a. 1870, și totuși Franca și adă e mare putere, și adă tremură lumea de al ei braț. Ore nu e aici geniul rassei latine?

Italia! Câte frecări și lupte de partidă, câte state, câți Dogi, și ecă adă în loc de apusă și frântă, unită și consolidată!

Și România? — Trecutul lor ilu seimă cu toții, altă popor ar fi perit de mult, și Românul mai stă și adă, și încă cum? Cu multă vitalitate și cu o bună dosă de cultură, în comparațiune

cu cultura de mai înainte. Adă audim vorbindu-se de: „Stat românu”, „Rege românu”, „Regatul Românei”. Pentru-ce? — Pentru-că:

„Menirea ei totă înainte
„Marețu îndrēptă pașii săi,
„Ea merge’n fruntea altor ginte,
„Vērșându lumină’n urma ei.

Cu toate reformele mari, Franca a mers înainte, așa i-a fost ursita, așa i-a fost chiamarea să mērgă înainte! Talentele cele mari, omēni cu idei și spirit, nu au fost primiți de nici o țera, nu și-au aflat nici un loc pentru realizarea ideilor lor, decât Franca. Între alții, fi amintiți un Ignatiu, un Donizetti, cari numai în Paris și în Franca au fost îmbrățiați. Dăr apoi câți asemenea! Franca a fost țera, care a servit de asil spiritelor mari. Franca a fost, care prin missionarii săi, a dus și duce cultura în patru unghiuri ale lumii; putemă afirma, că Franca a avut menirea în multe privințe să fi apostolul lui Christos, să fi flamura libertății și inimicula sclavagiului.

Lumea europenă de multe ori a

fost mai barbară ca Barbarii fără cruce și evangeliu; condusă de o ambițiune sêlbatică, a vrut să împartă societatea în două clase: în Domni și Sclavi; a vrut să sfășie dreptul și moralul.

Francia, ca țera creștină, se ridică, își face drum prin întunerecul timpului și merge înainte.

Toți tremură să pășescă înainte, numai Francia este, care pășesc pentru a nimici sclavagiul format prin intrigă și silă. Preafiresce, că acăstă pașă al ei, a fost preventivă. A curs sânge, au căcut ne-numerați ca jertfă. O evoluțiune socială se ivesce, care stă să stângă tot de sub ceriu.

Ce frumos însă rămăne ceriul după încetarea tempestății, după ștergerea norilor negri plini de bălaur, cari aruncă foc și jar din gură! Ce vesel rămăne câmpii! . . . Căt e de curat aerul! Acăstă furtună, ca să curețe aerul și să înveselască câmpii, a chemat-o gintea latină, — Franca.

Ei, er se ridică nor pe cer, deși nu așa negri ca cei dintăiu, totuși periculoși; erăș și ridică; și pe acăștia fi

șterge Franca, ea va șterge norii vremurilor și în viitor.

Așa cugetă lumea: Trecutul Franciei e profetul Europei. — Continuu Franca a fost mare; mai mare a fost ea însă atunci, când se află în nefericire. „*Fericit e cel care se vede în nefericire, care și în nefericire știe să fi fericit!*” Când Napoleon III se afla ca prizonier de rēboiu în Wilhelmshöhe, când după Sedan, totul se credea pierdut, când Prusia intrară în Paris, atunci, dău! atunci era Franca mai mare și gintea latină cu mai falnic viitor.

Ecă adă acel viitor, care din ce în ce va fi tot mai mare, căci gintea latină marețu își îndrēptă pașii înainte. Er drumul percurs de gintea latină e plin de lumină. Mulți s’au scaldat în acăstă lumină. Popore mari europene și cu ambițiune națională, nu pot trăi fără Franca. Nu pot fi fără arta, limba, moda etc., a Franciei. Deși nu ar vré să aibă nimic din ale Franciei, acăsta nu se pōte, sciindu-se, că ce e bun și frumos il luăm și de la inimic, căci nu avem, ce face.

siderabile, despre acesta nu mai incapa nici o indoială, precum nici despre aceea, că în timpul de față banii necesari pentru acoperirea acestor cheltuieli lipsesc aproape cu totul, precum se vede acesta și din împrejurarea, că pentru a asigura acoperirea acestor cheltuieli se intenționează a se arunca asupra poporului contribuabil un nou adaos de dare de 3%.

Cumcă în generalul cât de împovăratore sunt și contribuțiile de până acum, apare și din împrejurarea, că poporul contribuabil, mai virtuos într-o mare parte a Ardealului, abia poate să susțină și școlile existente până acum, necum să fie în stare a înființa și a provvede cu cele de lipsă încă un nou soi de școli, precum sunt și Kișdedovurile.

Eu — dize oratorul — mărturisesc sincer, că din parte-mi mi-ar mai plăce să vedu poporele iubitei noastre patrie mulțamite și fericite pe lângă o cultură dată lor printr'un sistem educativ mai simplu, decât printr'o cultură, ce pretinde înmulțirea unor instituțiuni culturale noue și împreunate cu cheltuieli peste măsură mari, ce ușor s'ar pute încunjura; prin aceste cheltuieli se aruncă pe spinarea poporelor greutăți aproape nesuportabile, în urma cărora s'ar pute apropia de nise raporturi de avere și mai netolerabile, cari ușor ar pute să se prefacă în criză. Din cauza acestor motive înșirate de mine, proiectul de lege din cestiune, așa precum se află el înaintea noastră, nu-lu pot primi ca basă a desbaterii speciale.

După acesta luă cuvântul:

Esc. Sa Mironu Romanu, Arhiepiscopu și Metropolitu român gr. or.: Din cauza unei bole de natură serioasă, dize, va grăi numai pe scurt. Oratorul, crede, ceea ce nimenea nu va trage la indoială, că scopul principal al acestui proiect de lege este propagarea limbii maghiare; și în contra acesta, decât propagarea limbii nu se împinge peste marginile naturale și de drept, nu se poate face obiecțiune din punct de vedere de stat. Realizarea teoretică și practică a lățirii limbii maghiare înse, durere, deja nu mai cunoșce nici o margine, ba se angajază chiar la lucruri imposibile; în ziua de azi lățirea limbii maghiare este identică cu sugrumarea limbilor nemaghiare din patriă, cu exterminarea, așa dizecând, a naționalităților nemaghiare din patriă (Mișcare și contradicții.) Fanatismul Kulturgylelului nu mai suferă nici o limbă, afară de limba maghiară. Decă un Român ajunge în serviciul gendarmeriei sau al drumurilor de fier — mai sus nu-lu lasă să se urce — trebuie să-maghiarizeze numele românesc, căci altfel nu se poate împăca cu superiorii săi; er când biserica dela Arad și dela Caransebeș

a cerut să-si înființeze un gimnasiu cu banii proprii, nu li-s'a dat voiă, cu tote că aveau drept după legea de naționalitate. Pe teritoriul acestei patrie, oratorul pretinde dela fiă-care patriot de naționalitate nemaghiară, de cumva acela aparține clasei mai culte, ca să scie perfect limba maghiară în vorbire și scriere, decât înse nu o scie, să o învețe, de nu cumva îl scusă dela acesta etatea înaintată a lui. Ba n'ar avé nimic în contra, decât și membrilor mai cu stare din clasa poporului de rând, și mai virtos bărbaților li-s'ar da de cele mai bune școlile mai multe ocașii posibile de-a învăța limba maghiară, cu deosebire în părțile, unde necesitatea acesteia o justifică și raporturile mai mărunt ale vieții publice. — Dér pe lângă acesta, credincioșii bisericii române gr. or. sunt dator să păzi caracterul lor național român și a-lu lua în apărare față cu ori-ce încercare de maghiarizare forțată; din asta cauză, abstragându dela alte scaderi ale proiectului de lege, oratorul nici în general, nici în părțile lui singuraticii nu poate primi acest proiect, pe care-lu consideră ca pe o instituțiune destinată a pune în lucrare mijlocele de maghiarizare forțată, și când declară acesta, crede oratorul, că mai bun serviciu face patriei, decât aceia, cari urmărind nise idei mari nerealisabile, nu se genază a turbura înțelegerea pacnică între poporele din patriă și a deschide prin acesta isvorele unor rele neprevădute și poate chiar a unor pericole publice. (Contrațicții.)

După acesta luă cuvântul:

P. S. Sa Ioan Mețianu, Episcopul român gr. or. dela Arad: Conștiința datoriei patriotice, dize, îl îndemna a lua cuvântul și a descoperi camerai magnaților, că proiectul de lege privitor la Kișdedovuri nu numai, că stă în contra-dicere cu așteptarea, dorințele, ba chiar și cu lipsurile acelor, pe cari îi reprezintă densusul aici, dér în clerul și poporul încredințat arhipăstoririi lui, a produs neliniște, îngrijiri și reprobare; tocmai din asta cauză nu numai sentimentul îndatoririi proprii îl îndemna, ci și clerul și poporul cu drept așteptă, ca și el să stăruiască pentru delaturarea proiectului de lege din cestiune și prin acesta să împărășie îngrijirea și nemulțumirea iscată în sinul credincioșilor săi.

Oratorul nu crede, că proiectul de lege din cestiune ar fi o încercare norocoasă, deoarece el nu va înainta binele comun al patriei, ci mai mult va avé rezultate păgubitoare și numai va potența nemulțămirea acelor, cari prin acest proiect își vedu și-si simț scurătate drepturile lor. Nici nu poate să aibă acest proiect influință binefăcătoare, deoarece din mai multe puncte de vedere

este necorespunzător și împovărat, și adevă din punct de vedere pedagogic și igienic, din punct de vedere al dreptului natural al părinților asupra fiilor, din punct de vedere al ingerinței în dreptul bisericilor și e necorespunzător și vătămător pentru că mai virtuos pe poporul de rând îl îngreunează foarte mult cu noue sarcini nesuportabile și ceea ce e mai rău, pentru că contribuie la creșterea nemulțămirei unei însemnate părți din cetățenii patriei.

Poporul român vede în proiectul de lege tendința unor uneltiri de maghiarizare. Acestă tendință de maghiarizare o deduce poporul român și din împrejurarea, că deși articolul de lege XXX din 1888 condece nu numai confesiunilor, ci și privaților a-si înființa cu banii lor proprii școle medii, și deși înainte de asta cu câțiva ani atât diocesa gr. or. a Aradului, care constă dintr'o jumătate de milion de suflete, cât și Caransebeșenii au cerut să li-se permită a-si înființa din banii lor proprii câte-o școală medie, pentru ca în aceste să se crească în spirit confesional elevii, cari se pregătesc pentru cariera preoțască și învățătorească, — pe lângă tote acestea nici până în ziua de astăzi n'au fost norocoși a dobândi această concesiune.

Poporul român a învățat dela străbunii săi să-i iubescă patria, limba și națiunea, ca și viața proprie, ceea ce este o virtute frumoasă și laudabilă, și tocmai de aceea el se apără față cu ori-ce încercare de contopire, dorind a trăi și a muri în sinul acelei patrie și națiuni, în care s'a născut.

Deosebirea de limbă și naționalitate nu împedecă pe nimenea de a-si iubi patria, și de aceea naționalitatea ori-cărui individ, ca și a ori-cărui popor, se poate aduce foarte bine în consonanță cu iubirea de patriă, fără ca una pe alta să se escludă. Pentru ca înse să o iubescă și mai mult și pentru ca să aducă pentru ea tote jertzele posibile, este neapărat necesar, ca pe cât e cu putință naționalităților să li-se ușureze traiul pe cât se poate, să li-se facă dulce viața prin legi corespunderătoare dorințelor și așteptărilor lor, nu însă prin astfel de legi, cari stau în cel mai acut contrast cu dorințele și lipsurile lor. În fine oratorul declară, că nu primesce necorespunzătorul și apăsătorul proiect de lege.

După ce au vorbit Episcopii români respingându proiectul, se ridică

Contele Ferdinand Zichy, care dize, că el numai din aceea cauză nu cere de urgența desbaterii petițiilor privitoare la cestiunea matriculelor, fiindcă scie, că se așteptă încă un răspuns decisiv dela Roma. Proiectul de lege

îl primesce în general, dér se cuprind în el și astfel de principii, pe cari nu le poate încuviința; speră, că camera va primi amicabilele amendamentele referitoare la acestea. Mai ales ține el, că e o greșelă că li-se da asilurilor de copii un caracter interconfesional, sau mai bine dize un caracter nereligios. Acesta nu poate duce la nici un rezultat bun.

În multe locuri școlile interconfesionale au fost justificate prin împrejurări, dér la asilurile de copii nu se afla astfel de împrejurări covârșitoare. Față cu antevorbitorii săi dize, că aici nu poate fi vorba de o fermurire a drepturilor părinților, deoarece cercetarea asilurilor de copii e obligatorie numai pentru acei copii, ai căror părinți n'au mijloce, pentru ca să dea copiilor lor îngrijirea și paza recerută. Asilurile vor face ceea ce părinții nu sunt în stare să facă. Dize, că experiența va convinge pe naționalități despre rezultatele binefăcătoare ale proiectului acestuia. În fine accentuă Zichy încă odată, că principiul educației religioase trebuie susținut în asiluri și că el va propune amendamente corespunderătoare scopului acestuia.

Ministrul Csaky ia cuvântul spre a combate aserțiunile antevorbitorilor. El accentuază mai întâi, că Ungaria a fost cea dintău dintre tote statele civilizate, care a venit cu ideia asilurilor de stat pentru copii. Am fost provocat la acesta, dize ministrul, prin datele foarte triste statistice cu privire la mortalitatea dintre copii. Un al doilea motiv pentru această lege sunt raporturile limbice din Ungaria. Le va fi de folos naționalităților, ca să însușescă copiii lor limba statului, de aceea ne-am îngrijit, ca prin asilurile de copii, deja din etatea cea mai fragedă să se ajungă acesta. Nu poate fi vorba de silă ci se tractează numai de aceea, ca statul, comunele și alți factori să facă ceea ce nu fac părinții. Acei părinți cari își vor îngriji bine copii, îi vor pute ține acasă. Ministrul amintesc apoi și împrejurarea importantă, că femeile în urma acestei legi, vor câștiga un nou și onest teren de activitate. A fost foarte surprins, dize ministrul, când a citit prin diare, că o parte dintre naționalitățile din Ungaria au protestat în contra acestei legi, dér a fost și mai tare surprins, când a auzit aici în camera magnaților, vorbiri pătrunse tot de același spirit. El ar comite un îndoită păcat în contra patriei, decât nu s'ar îngriji de măsuri pentru lățirea limbii maghiare. Acesta ar fi un păcat în contra „națiunii“, dér și un păcat în contra naționalităților, decât nu li-s'ar oferi ocașii, să însușescă limba statului. Episcopii naționalităților ar tre-

în limba francesă mulți vedu farmecul, spiritul, timbru curial, tonul politic diplomatic, mai mult ca în alte limbi. Limba de casă și conversațiune a răposatului împărat german Wilhelm I, a fost limba francesă.

Căți nu învăț din îndemul propriu limba italiană, numai pentru dulcea și farmecul ei. Pe când din contra, sunt limbi, cari trebuie să le înveți, trebuind să trăiesci după ele, și totuși nu le înveți, neavându simpatia către ele, mai bine te lași să pieri de fême.

Intru adevăr, limbile ginte latine sunt, au fost și vor fi scriptura ieratică pentru Europa.

Când auzim vorbindu-se de cultura occidentală sau apuseană în raport cu cea orientală, trebuie să observăm, că această cultură apuseană în partea cea mare, o fac națiunile ginte latine.

Orientalul apare astăzi ca un bătrân, care și-a mncat pâinea, care și-a trăit veacul. Occidentalul? — Toți îl cugetă de un bărbat viguros, a căruia fape sunt numai incepte.

Orientalul încă a fost odată, ceea

ce Occidentalul în unele nu este nici astăzi. Dér, Orientalul este astăzi numai un martor al nestatorniciei lucrurilor pe pământ. Simburile culturii Orientului a fost asemenea Gintea latină, propriu dize, trupina indo-europeană. Și această trupină, după strămutarea sa în pământul Europei meridionale, a contribuit, primo loco la fala și pompa istoriei pe pământ. În vechimea glorioasă, această trupină mare a mers în fruntea altor giuți, lăsându ocean de rațe în urma ei; a mers înainte cu religiunea și cu templele sale, cu știința și arta sa, cu virtutea și inimasa. Grecii și Romanii au făcut ca pământul meridional al Europei să rămână prin seculi, loc de suvenir a mărirei omenești, precum a rămas și pământul Palestinei ca loc de suvenir al minunelor dumnezeesci. Pământul meridional al Europei este pentru tot omul un ținut sacru, un Templu de adorare, el este țera Grecilor și a Romanilor, din care se trage ginta latină, ce trăese azi pe lume cu multă putere și bărbăție, cu multă virtute și speranță, cu mare

viitor! Este rassa genială romanică, care are menirea să meargă înainte.

Ea a mers înainte, în tote cestiunile sociale, politice și internaționale. De câte ori nu a pășit ca mijloc între partide, cari se răboiau pe marte și viață și încă și în evul mediu. În seculul de față a dat dovezi de simpatia sa față cu poporele asuprite sau încerate în luptă pe nedrept. Cestiunea Greciei, cestiunea Italiei, Sevastopolul și Unirea Principatelor române sub un sceptru, au fost cestiuni, în cari Franca a mers înainte cu simțul de onore și umanitate. În evul mediu popore din una și aceeași rassă se băteau între sine, popore de un sânge se sfășiau din orbă neciintă — Franca prin omeni săi a sciut să predice liberalismul și naționalismul, luptându pentru o bună ocrotire a echilibrului de rassă. Dovadă pentru această simpatie, ce le-a avut și le are Franca pentru poporul italian, român etc. Măestrii italieni sau clasa lucrătoare din Italia se simte în Franca, în sezonul lucrului, ca acasă. Mulți Italiani vorbesc limba francesă

cu acea iubire, ca și limba lor maternă, ba dela cel ce scie limba italiană, de multe ori se presupune că scie și pe cea francesă.

Ori ce s'ar dize despre gravitatea politică a Italiei, ea va scie să graviteze încărâu o atrage puterea firei sale de rassă, ea va scie să îmbrățișeze pe sora sa, pe Franca, cu care suge acela aer latin și se scaldă în aceeași mare de smarald. În dar vrei să faci ceea ce nu se poate. Acesta este egal cu a găuri apa cu sfredelul. Ori cât de mult Italia oficioasă se va pune pe terenul de interese comune cu puterile de altă rassă — acesta va fi numai trecător, numai un fum. Italia națională se pune însă pe terenul de interese naturale și morale, ca cele ce sunt între două țări surori, cari,

Sunt teribile'n mână
Când brațul lor liberator
Lovesce'n cruda tirăniă,
Și luptă pentru-a lor onor!

(Va urma.)

S. P. Simonu.

ANUNCIU.

Am onore a aduce la cunoscinta onor. publicu, ca am deschis aici in locu

Strada Hirser No. 10 sub teatru

O pravalia de sticlaria, lampe etc.

in care me voiu sili a multami pe onor. musterii atat in ce privesce calitatea articolelor mele procurate din cele dintai fabrici interne si esterne, catu si prin **preturile cele mai moderate**, si voiu lua asupra si asezarea de **giamuri** in pravalia si prin case.

Recomandandu onor. publicu pravalia mea bine asortata asteptu sprijinulu celu mai posibilu si numerosa cercetare.

Braşov, Martie 1891.

Cu distinsa stimă

Neculae Ghighiniță.

Anunțu.

Subscrisulū māiestru croitorū incunoscintezā pe onor. publicū si onor. clientelā, cā și-a asortatū

ATELIERUL sēu de CROITORIA

din

Ulița Scheilorū No. 102 (Orfanilorū No. 4).

cu totū felulū de mostre pentru haine bārbātesci din materiile cele māi moderne pentru sezonul de *primāverā* și *verā*.

Totodatā cu onore face cunoscutū onor publicū cā dupā o experiență de mai multī anī ca calfā, dupā ce a făcutū unū **cursū specialū la prima școlā de croitoria din Viena** și dupā ce ca māiestru lucrēzā in Braşovū de **patru anī** in acēstā ramurā, esecutēzā cu cea mai mare **promptitudine**, cu **punctualitate** și cu **prețuri moderate** începēndū dela 15 fl. in susū ori-ce felū de

Costume bārbātesci cu stofā cu totū dnps moda cea mai nouā, spre deplinā multāmire.

Rogū pe onor. clientelā și pe onor. publicū a mē onora cu increderea sa.

Cu distinsa stimă

THEODOR PLOSCĂ

croitorū.

588,4—1

ANUNȚU.

Mi iau voie a face cunoscutū onor. publicu, cā prin **cum pērarea favorabilā de materialū**, sunt pusū in placuta pozițiune de a confecționa dupā mēsurā

tote soiurile de incalțăminte

din materialū de prima calitate, durabile, de exteriorū elegantū, **cu prețuri fōrte moderate.**

Atragū cu deosebire atențiunea asupra ghetelorū lucrāte dupā modulū **englezū**, peste totā cusute, uşore și fōrte durabile, mai departe asupra **ghetelorū cu șnurē**, pentru **turistū fōrte** de recomandatū, **croite dintr'o bucatā de pele, fără de nici o cusăturā, impermeabile.** Asemenea s'afļā in depositū incalțăminte gata, confecționatā de mine din materialū bunū, cu prețuri modeste. Cunoscinte sūficientē, numerosē esperiențe, precum și lucrătorī bine instruați 'mi facū posibilū a **satisface tuturorū cerințelorū.** Increderea onor. musterii pīntescū a'mi păstra **prin marfā bunā** și serviciu promptū.

Pentru a lū onora cu comāde numerosē se rōgā
Cu inaltā stimă

Friedrich Bahmüller

māestrn pantofarū.

Braşovū, Strada Mihail-Weiss No. 17.

589,4—2

Viena 1873. Medalia pentru meritū.	Budapesta 1885 Dipl. de onore.	Esseg 1889. Dipl. de onore.	N-Palanka 1887 Med. de aurū.	Dipl. de onore Londra 1878.
---------------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------	---------------------------------	--------------------------------

Iosifū Csik

c. și r. escl. priv.

Prima fabricā de Syrmier Portland-Cement și varū-hydraulicū in **BEOCSIN.**

Biroulū-Centralū și depositulū: **Budapesta, V., Rudolfsquai 8,** recomandā onor. d-ni dīdari și arhitecți, întreprinderilorū de construcțiunī, proprietarilorū, comitetelorū rurale și bisericesci, precum și onor. publicū doritorū de a clādi, propriile sale fabricate in

Portland-Cement și varū hydraulicū,

carī se liferēzā totdeuna in calitate escelentā. — Prețuri curente și informațiunī se trimitū la cerere punctualū.

581,38—5

Parisū 1876 med. de bronz.	Keckskemet 1872 med. de argint.	Neusatz 1875 med. de aurū	Szeged 1878 med. p. meritū	Triestū 1883 med. de aurū
-------------------------------	------------------------------------	------------------------------	-------------------------------	------------------------------

ABONAMENTE

la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețulū abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei lunī	3 fl. —
Pe șese lunī	6 fl. —
Pe unū anū	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei lunī	10 fr.
Pe șese lunī	20 fr.
Pe unū anū	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecā.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anū2 fl. —
Pe șese lunī	1 fl. —
Pe trei lunī	50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe anū	8 franci.
Pe șese lunī	4 franci.
Pe trei lunī	2 franci.

Abonamentele se facū mai ușorū și mai repede prin mandate postale.

Domnii, carī se vorū abona din nou, sē binevoiēscā a scrie adresa lāmuritū și a arāta și poșta ultimā.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Arverési hirdetmény.

A Csik Tuszádi fürdő bizto-kossági szövetkezet Igazgatósága által f. év *Aprilis 5-én reggeli 10 órakor* Tuszádfürdön a „Három huszárhoz“ czimzett vendéglöben 3 (három) évre haszonbér árverezésen kifognak adatni.

Kikiáltási ár:

1. A fürdő 3000 fl.
2. Fedettsétány vendéglöje 1000 „
3. Czukrázda 200 „
4. Vámszedés 150 „
5. Tekepálya 70 „
6. Csukás tó 40 „

Válalkozni kívánok kötelesek mire árverezni akarnak, annak 10% -át az árverezés megkezdése előtt letenni.

Írásbeli ajánlatok is elfogad-tatnak, ha azok addig pénztárnok Vajna Tamás urhoz Csikszeredába megküldetnek, vagy az árverés megkezdése előtt letétetnek, ha ahoz a 10% csatolva leend.

A feltételek addig és Cszere-dában Vajna Tamás urnál megte-kinthetők.

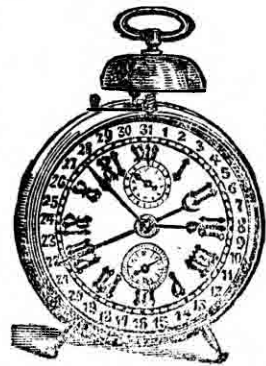
Tuszádfürdön, 1891 Mártius 1-én.

Az igazgatóság:

Imecs F. Iákó sk.

542,3—2

PREȚULŪ
fl. 2.95

CU CALINDARŪ
fl. 3.75

Ceasornieū cu mecanismū pentru deșteptatū, Anker, *nóptea luminătorū*, inaltā de 18 centimetri, cāsulia de metalū nicelatū.

EMIL MAYER
FABRICA DE CEASORNICE
Wien, I., Bauernmarkt 12.

Ceasornice cu Cucu, cāsulia fru-mosū sculptatā, minutarū de osū, cu mecanismū, care bate ceasurile fl. 8.

Lista cu prețurile fabriciei pentru totū soiulū de ceasornice de pārete și de buzunarū gratis. 520,10—8

Numere singuratice din „Ga-zeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potū cum-pēra in tutungeria I. Gross, și in li-brāria Nicolae Ciurecu.

Rugāmū pe domnii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei sē binevoiēscā a scrie pe cuponulū manda-tului postalū și numerii de pe fașia sub care au primitū dīarulū nostru pānā acuma.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“